А. В. ДОЎГАЛЬ,
кандыдат філалагічных навук, дацэнт
Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. А. Куляшова

ДЫДАКТЫЧНЫ МАТЭРЫЯЛ для моўнай падрыхтоўкі навучэнцаў IX—XI класаў

Прапанаваны тэкст і заданні да яго з'яўляюцца дыдактычным матэрыялам для падрыхтоўкі да цэнтралізаванага экзамену, алімпіяды, а таксама іх можна выкарыстаць для праверкі ўзроўню ведаў вучняў па ўсіх раздзелах беларускай мовы — ад фанетыкі да сінтаксісу. Сам тэкст складзены аўтарам паводле разнастайных публікацый, прысвечаных Дню беларускага пісьменства і размешчаных на афіцыйных сайтах СМІ.

Дзень (Б/б)еларускага (П/п)іс..менства

(1) Дзень (Б/б)еларускага (П/п)іс..менства — нацы..нальнае свята, якое праводзіцца з мэтай прапаганды лепшых традыцый нацы..нальнай культуры, друкаванага слова, духоўнасці беларускага народа. (2) Яно адзначаецца (што) год у першую нядзелю верасня і традыцыйна ладзіцца ў розных гарадах з багатай гістарычнай спа..чынай, даўніх цэнтрах асветы, культуры і кніга (друкавання). (3) Свята тройчы прымаў Полацк двойчы Тураў і Заслаў..е ў розныя гады сталіцамі (Д/д)ня (Б/б)еларускага (П/п)іс..менства станавіліся Н..вагрудак Н..свіж Орша Пінск Мсціслаў Мір Кам..нец Паставы Шклоў Барысаў Смаргонь Хойнікі Ганц..вічы Гл..бокае Быхаў Шчучын Рагачоў Іванава Слонім Б..лынічы К..пыль. (4) У 2021 годзе К..пыль перадаў эстафету старажытнаму гораду Добрушу, які стаў цэнтрам чарговага XXIX свята піс..менства сёлета. (5) З усімі гэтымі гарадамі звязана жыццё і дзейнасць вядомых асоб нашай краіны — піс..меннікаў, асветнікаў, грама(дс/ц)кіх і палітычных дзе..ч..ў.

(6) Праграма святочных мерапрыемстваў заўсёды дастаткова насычаная. (7) Удзельнікі і госці могуць пазнаёміцца з новымі кніжнымі выданнямі сустрэцца з беларускімі і замежнымі літ..ратарамі журналістамі выдаўцамі паслухаць выступы паэтаў і празаікаў творчых кал..ктываў і выканаўцаў наведаць выставы і кірмашы, паўдзельнічаць у аўтограф (сесіях) і зафіксаваць моманты свята ў ф..тазонах. (8) Добрай традыцыяй стала ўрачыстая цыр..монія ўзнагароджання ла..рэатаў Нацы..нальнай літ..ратурнай прэміі. (9) Многія праекты (Д/д)ня (Б/б)еларускага (П/п)іс..менства сугучныя са знакавымі для нашай краіны падзеямі, таму шырока арганізуюцца тэматычныя пляцоўкі, прысвечаныя розным п..рыядам гісторыі Беларусі і яе людзям.

(10) Сімвалічна, што (ў) першыню ў 1994 годзе (Д/д)зень (Б/б)еларускага (П/п)іс..менства адзначаўся ў старажытным Полацк.. . (11) Сюды свята **вярталася** яшчэ двойчы ў 2003 годзе па..час юбілейнага дз..сятага (Д/д)ня (Б/б)еларускага (П/п)іс..менства ў Полацк.. быў а..крыты (у/ў)нікальны помнік літары «ў» а ў 2017 годзе тут **адзначылі** важную дату нашай гісторыі і культуры 500-год..е беларускага кніга (друкавання). (12) Дзень (Б/б)еларускага (П/п)іс..менства **пакідае** пра сябе памяць не толькі ў словах і вобразах, сацы..льнай інфраструктуры гарадоў, але і ў новых турыстычных і культурных аб'ектах. (13) Напрыклад, у Ганц..віч.. **з'явіўся** помнік Якубу Коласу, у Смаргон.. — Францішку Багушэвічу, а ў Добруш.. — Івану Шамякіну. (14) У Хойнік.., на радзіме (Н/н)ароднага піс..менніка Беларусі Івана Мележа, сімвалам свята стала скульптурная кампазіцыя «Па старонках твораў Івана Мележа». (15) На галоўнай плошчы ў Быхав.. была ўсталявана скульптурная кампазіцыя «Баркулабаўскі летапіс». (16) У Іванав.. адбылося адкрыццё памятнага знак.. прысвечанага пятна..цатаму (Д/д)ню (Б/б)еларускага (П/п)іс..менства стылізаванага сонечнага гадзі(н/нн)іка. (17) Помнік выдатнаму дз..ржаўнаму дзе..чу (В/в)ялікага (К/к)ня(ст/жст)ва (Л/л)ітоўскага Льву Сапегу з'явіўся ў Слонім... (18) Гранітны анёл, які **трымае** крыламі бронзавы абраз Божай Маці, сімвалізуе цудоўнае з'яўленне цудатворнай іконы ў Б..лыніч.. . (19) Жыхары Рагачова атрымалі ў падарунак важны сацы..льны аб'ект — (Д/д)ом кнігі з бібл..тэкай, кнігарняй і канферэнц (залай), а ў К..пыл.. цяпер ёсць асобны будынак дзіцячай бібл..тэкі.

(20) Свята беларускага слова ад сам..га пачатку скіравана на духоўнае выхаванне, адр..савана ўсім пакаленням беларусаў і ахоплівае ўсю краіну. (21) Дзень (Б/б)еларускага (П/п)іс..менства гэта яшчэ адна нагода звярнуць увагу на мастацкае слова беларускую мову і культуру як духоўныя каштоўнасці якія трэба шанаваць бера..чы і памнажаць.

Электронный архив библиотеки МГУ имени А.А. Кулешова

Заданні да тэксту

Арфаграфія і пунктуацыя.

1. Устаўце прапушчаныя літары і раскрыйце дужкі.

2. Расстаўце знакі прыпынку ў сказах 3, 7, 11, 16, 21.

Фанетыка.

3. Запішыце ў транскрыпцыі, як вымаўляюцца службовыя часціны мовы ў наступных спалучэннях слоў.

Спалучэнне слоў	Вымаўленне
1) удзельнікі і госці	
2) сустрэцца з журналістамі	
3) выступы паэтаў і празаікаў	
4) памяць не толькі ў словах і вобразах	
5) (Д/д)ом кнігі з біблі..тэкай	
6) ад сам..га пачатку	
7) як духоўныя каштоўнасці	

4. Размяркуйце самастойныя словы са сказа 9 па слупках табліцы. Запішыце іх у той форме, у якой яны ўжываюцца ў сказе.

Гукі = літары	Гукі > літары	Гукі < літары

5. Выберыце і падкрэсліце правільны акцэнталагічны варыянт назвы горада.

Н..ва́грудак — Н..вагру́дак, Н́..свіж — Н..сві́ж, Мсці́слаў — Мсцісла́ў, Ка́м..нец — Кам..не́ц, Га́нц..вічы — Ганц́..вічы, Ќ..пыль — К..пы́ль.

Склад слова і словаўтварэнне.

6. У якія марфемы ўваходзяць гукі, абазначаныя літарай *а*, у наступных словах:

Словы	Марфема
У з о р: *свята*	*канчатак*
1) дзейн**а**сць	
2) пазнаёміцц**а**	
3) д**а**статкова	
4) насычан**а**я	
5) **а**дкрыццё	
6) цуд**а**творнай	
7) скіраван**а**	
8) выхав**а**нне	
9) трэб**а**	
10) п**а**мнажаць	

7. Паводле «Беларускай граматыкі» (1985 г.), у беларускай мове для ўтварэння катайконімаў (назваў асоб па месцы жыхарства) ужываюцца суфіксы *-ец- (-ац-)*, *-анін- (-янін-)* і інш. Выпішыце назвы гарадоў, што сустракаюцца ў тэксце, і ўтварыце катайконімы м. р., далучыўшы той ці іншы суфікс (звярніце ўвагу, што ад некаторых гарадоў можна ўтварыць некалькі катайконімаў). Запоўніце табліцу:

Назва горада	Катайконім	
	-ец- (-ац-)	*-анін- (-янін-)*
У з о р: *Мінск*		*мінчанін*

8. Устанавіце словаўтваральную аснову, словаўтваральны сродак і спосаб словаўтварэння для наступных слоў. Запоўніце табліцу, карыстаючыся ўзорам.

Прыклад	Словаўтваральная аснова	Словаўтваральны сродак	Спосаб словаўтварэння
У з о р: *духоўнасць*	*духоўны*	*суфікс -асць-*	*суфіксальны*
1) праводзіцца			
2) двойчы			
3) кніга(друкаванне)			
4) сугучны			
5) выстава			
6) ф..тазона			
7) сімвалічна			
8) дз..сяты			
9) пяцісотгод..е			
10) адкрыццё			
11) канферэнц (зала)			

Лексіка.

9. Перакладзіце на рускую мову наступныя выразы з тэксту:

1) яно адзначаецца (што) год;
2) даўнія цэнтры асветы;
3) свята традыцыйна ладзіцца ў гарадах;
4) з багатай гістарычнай спа..чынай;
5) наведаць выставы і кірмашы;
6) сустрэцца з выдаўцамі;
7) сюды свята вярталася двойчы;
8) стылізаваны сонечны гадзі(н/нн)ік;
9) бронзавы абраз Божай Маці;
10) яшчэ адна нагода.

10. Знайдзіце ў тэксце словы, якія маюць наступныя лексічныя значэнні:

1) сукупнасць пісьмовых помнікаў якой-небудзь гістарычнай эпохі пэўнага народа;
2) адукацыя, навучанне;

Электронный архив библиотеки МГУ имени А.А. Кулешова

3) распаўсюджванне ў масах і тлумачэнне якіх-небудзь ідэй, ведаў, вучэння, поглядаў;

4) сукупнасць дасягненняў чалавецтва ў вытворчым, грамадскім і духоўным жыцці;

5) у гэтым годзе, гэты год;

6) сукупнасць узаемазвязаных структур або аб'ектаў абслугоўвання, якія складаюць і забяспечваюць аснову функцыянавання сістэмы;

7) устаноўлены ўрачысты абрад, парадак правядзення чаго-небудзь;

8) кніжны магазін;

9) звычаі, погляды, нормы паводзін і пад., якія перадаюцца ад папярэдніх пакаленняў наступным;

10) вялікі продаж тавараў, які праводзіцца ў пэўную пару года ў вызначаным месцы і часта звязаны з выстаўкай.

Марфалогія.

11. Пастаўце назвы населеных пунктаў, што сустракаюцца ў тэксце, у форму меснага склону і запоўніце табліцу.

Канчаткі					
-е-	*-і-*	*-ы-*	*-у-*	*-ах*	*-ім-*

12. Выпішыце з тэксту антрапонімы (імёны і прозвішчы людзей) і пастаўце іх у форму меснага склону.

13. Вызначце лексіка-граматычныя разрады займеннікаў і пастаўце іх у пачатковую форму.

Займеннік	Лексіка-граматычны разрад	Пачатковая форма
якое		
усімі		
гэтымі		
яе		
нашай		
(пра) сябе		
(ад) сам..га (пачатку)		

14. Запоўніце табліцу патрэбнымі формамі дзеясловаў у цяперашнім ці будучым часе абвеснага ладу. Вылучыце асабовыя канчаткі.

Дзеяслоў	2-я асоба, адз. л.	1-я асоба, мн. л.	2-я асоба, мн. л.
пазнаёміцца			
адзначыць			
берагчы			
перадаць			
шанаваць			

15. Выпішыце з тэксту дзеепрыметнікі і абазначце ў іх суфіксы.

16. Ад вылучаных у трэцім абзацы дзеясловаў утварыце дзеепрыслоўі.

17. Са сказаў 10—12 выпішыце ўсе службовыя часціны мовы і назавіце іх.

18. Запішыце лікі словамі, паставіўшы колькасныя лічэбнікі ў патрэбную форму і ўтварыўшы адпаведны парадкавы лічэбнік у пачатковай форме. Запоўніце табліцу.

	Д. скл.	Т. скл.	Парадкавы лічэбнік
XXIX			
2003			
2017			
500			

Сінтаксіс.

19. Запоўніце пропускі ў табліцы прыкладамі з абзаца 2.

Словазлучэнне	Галоўнае слова	Залежнае слова	Від сувязі
святочных мерапрыемстваў			
		з выданнямі	
заўсёды насычаная			
	моманты		кіраванне
		нашай	
	знакавымі		
	сугучны		
		шырока	
		людзям	
яе людзям			

20. Ахарактарызуйце граматычную аснову простых сказаў, запоўніўшы табліцу.

№ сказа	Дзейнік / дзейнікі	Выказнік / выказнікі	Тып выказніка
6			
7			
12			
14			
20			

21. Адзначце характарыстыкі, уласцівыя сказу 16:

1) просты аднасастаўны сказ;

2) просты двухсастаўны сказ;

Электронный архив библиотеки МГУ имени А.А. Кулешова

3) просты дзеяслоўны выказнік;
4) састаўны іменны выказнік;
5) ускладнены адасобленым азначэннем;
6) ускладнены адасобленымі азначэннямі.

22. Дапішыце ці выберыце патрэбную інфармацыю пра сказ **19**.

Сказ з'яўляецца *(складаназлучаным, складаназалежным, бяззлучнікавым складаным)*. Складаецца з ___ граматычных частак. Граматычная аснова першай часткі: дзейнік ______, выказнік _______. Граматычная аснова другой часткі: дзейнік _______, выказнік ________. Граматычныя часткі звязаны з дапамогай ________ злучніка ___. Паміж граматычнымі часткамі выражаны ________ адносіны.

23. Ахарактарызуйце складаназалежныя сказы.

№ сказа	Тып даданай часткі	Сродак сувязі	
		Злучнік	Злучальнае слова
4			
9			
10			

24. Ахарактарызуйце сказ **3**. Выберыце адказ *так* ці *не*.

Сцвярджэнне	Варыянт адказу
1) гэта складаны сказ з рознымі відамі сувязі	так / не
2) гэта бяззлучнікавы складаны сказ	так / не
3) у сказе дзве граматычныя часткі	так / не
4) у першай частцы ёсць аднародныя дзейнікі	так / не
5) другая частка з'яўляецца няпоўнай	так / не
6) у апошняй частцы ёсць аднародныя дапаўненні	так / не
7) у апошняй граматычнай частцы састаўны іменны выказнік	так / не
8) у апошняй частцы ёсць азначэнне, выражанае сінтаксічна непадзельным словазлучэннем	так / не
9) паміж граматычнымі часткамі пералічальныя сэнсавыя адносіны	так / не
10) паміж граматычнымі часткамі супастаўляльныя сэнсавыя адносіны	так / не

25. Пабудуйце схему сказа **11**, вылучыўшы логіка-структурны блок. Дапішыце патрэбную інфармацыю пра гэты сказ.

У гэтым сказе ___ граматычныя часткі. Логіка-структурны блок утвараюць часткі ___ і ___. Граматычныя часткі блока звязаны паміж сабой ____________ сувяззю з дапамогай ___________. Граматычныя часткі блока ўтвараюць ___________ сказ з ___________ сэнсавымі адносінамі. Частка ___ і логіка-структурны блок звязаны ___________ сувяззю, паміж імі выражаны ________ сэнсавыя адносіны.

Дадатковыя заданні.

26. Вызначце стыль і тып тэксту.

27. Падзяліце тэкст на лагічныя часткі (падтэмы) і дайце ім назвы.

28. Адзначце нумар сказа, у якім, на вашу думку, заключаецца асноўная ідэя тэксту.

29. Назавіце асноўны тып сувязі паміж сказамі ў тэксце.

30. Пералічыце моўныя сродкі сувязі паміж сказамі ў першым абзацы.

Для даведкі

1. Дзень беларускага пісьменства, нацыянальнае, штогод, спадчынай, кнігадрукавання, Заслаўе, Навагрудак, Нясвіж, Каменец, Ганцавічы, Глыбокае, Бялынічы, Капыль, пісьменнікаў, грамадскіх дзеячаў, літаратарамі, калектываў, аўтограф-сесія, фотазонах, цырымонія, лаўрэатаў, літаратурнай, перыядам, упершыню, у Полацку, падчас, дзясятага, адкрыты ўнікальны, 500-годдзе, сацыяльнай, у Ганцавічах, у Смаргоні, у Добрушы, у Хойніках, народнага пісьменніка, у Быхаве, у Іванаве, знака, пятнаццатаму, гадзінніка, дзяржаўнаму дзеячу, Вялікага Княства Літоўскага, у Слоніме, у Бялынічах, Дом кнігі, бібліятэкай, канферэнц-залай, у Капылі, ад самага, адрасавана, берагчы.

2. (3) Свята тройчы прымаў Полацк, двойчы — Тураў і Заслаўе, у розныя гады сталіцамі Дня беларускага пісьменства станавіліся Навагрудак, Нясвіж, Орша, Пінск, Мсціслаў, Мір, Каменец, Паставы, Шклоў, Барысаў, Смаргонь, Хойнікі, Ганцавічы, Глыбокае, Быхаў, Шчучын, Рагачоў, Іванава, Слонім, Бялынічы, Капыль.

(7) Удзельнікі і госці могуць пазнаёміцца з новымі кніжнымі выданнямі, сустрэцца з беларускімі і замежнымі літаратарамі, журналістамі, выдаўцамі, паслухаць выступы паэтаў і празаікаў, творчых калектываў і выканаўцаў, наведаць выставы і кірмашы, паўдзельнічаць у аўтограф-сесіях і зафіксаваць моманты свята ў фотазонах.

(11) Сюды свята вярталася яшчэ двойчы: у 2003 годзе падчас юбілейнага дзясятага Дня беларускага пісьменства ў Полацку быў адкрыты ўнікальны помнік літары «ў», а ў 2017 годзе тут адзначылі важную дату нашай гісторыі і культуры — 500-годдзе беларускага кнігадрукавання.

Электронный архив библиотеки МГУ имени А.А. Кулешова

(16) У Іванаве адбылося адкрыццё памятнага знака, прысвечанага пятнаццатаму Дню беларускага пісьменства, — стылізаванага сонечнага гадзінніка.

(21) Дзень беларускага пісьменства — гэта яшчэ адна нагода звярнуць увагу на мастацкае слова, беларускую мову і культуру як духоўныя каштоўнасці, якія трэба шанаваць, берагчы і памнажаць.

3. 1) [й]; 2) [ж]; 3) [ы]; 4) [н’а тол’к’і], [ў], [і]; 5) [з’]; 6) [ат]; 7) [йаґ] ([ґ] выбухны).

4.

Гукі = літары	Гукі > літары	Гукі < літары
Дня	многія	пісьменства
беларускага	праекты	людзям
знакавымі	сугучныя	
нашай	краіны	
падзеямі	тэматычныя	
шырока	прысвечаныя	
арганізуюцца	перыядам	
пляцоўкі	гісторыі	
розным	яе	
Беларусі		

5. Навагру́дак, Нясві́ж, Мсцісла́ў, Ка́менец, Га́нцавічы, Капы́ль.

6. 1) Суфікс, 2) постфікс, 3) корань, 4) канчатак, 5) прыстаўка, 6) злучальны галосны (інтэрфікс), 7) канчатак, 8) суфікс, 9) суфікс, 10) прыстаўка.

7.

Назва горада	Катайконімы	
	-ец- (-ац-)	*-анін- (-янін-)*
Полацк		палачанін
Тураў	туравец	тураўчанін
Заслаўе	заславец	заслаўчанін
Навагрудак	навагрудзец	навагрудчанін
Нясвіж	нясвіжац	
Орша	аршанец	
Пінск		пінчанін
Мсціслаў	мсціславец	
Мір		мірчанін
Каменец		камянчанін
Паставы		пастаўчанін
Шклоў	шкловец	шклаўчанін
Барысаў	барысавец	барысаўчанін
Смаргонь	смаргонец	
Хойнікі		хайнічанін
Ганцавічы	ганцавец	ганцаўчанін
Глыбокае		глыбачанін
Быхаў	быхавец	быхаўчанін
Шчучын	шчучынец	
Рагачоў	рагачовец	
Іванава	іванавец	
Слонім	слонімец	
Бялынічы		бялынічанін
Капыль		капылянін
Добруш	добрушац	дабрушанін

8.

Прыклад	Словаўтваральная аснова	Словаўтваральны сродак	Спосаб словаўтварэння
1) праводзіцца	праводзіць	постфікс *-ца-*	постфіксальны
2) двойчы	двое [двой-э]	суфікс *-чы-*	суфіксальны
3) кнігадрукаванне	кніга + друкаваць	інтэрфікс *-а-* і суфікс *-нн-*	асноваскладанне з суфіксацыяй (складана-суфіксальны)
4) сугучны	гук	прыстаўка *су-* і суфікс *-н-*	прыставачна-суфіксальны
5) выстава	выставіць	суфікс *-ø-*	бяссуфіксны
6) фотазона	зона + фатаграфаванне	—	абрэвіяцыя
7) сімвалічна	сімвалічны	суфікс *-а-*	суфіксальны
8) дзясяты	дзесяць	суфікс *-ø-*	бяссуфіксны
9) пяцісотгоддзе	пяцьсот + год	суфікс *-ø-*	асноваскладанне з суфіксацыяй (складана-суфіксальны)
10) адкрыццё	адкрыць	суфікс *-цц-*	суфіксальны
11) канферэнц-зала	канферэнцыя + зала	—	словаскладанне

9. 1) Оно отмечается каждый год / ежегодно; 2) древние центры просвещения; 3) праздник традиционно проводится в городах; 4) с богатым историческим наследием; 5) посетить выставки и ярмарки; 6) встретиться с издателями; 7) сюда праздник возвращался дважды; 8) стилизованные солнечные часы; 9) бронзовая икона Божьей Матери; 10) ещё один повод.

10. 1) Пісьменнасць, 2) асвета, 3) прапаганда, 4) культура, 5) сёлета, 6) інфраструктура, 7) цырымонія, 8) кнігарня, 9) традыцыі, 10) кірмаш.

Электронный архив библиотеки МГУ имени А. А. Кулешова

11.

-е-		*-і-*	*-ы-*	*-у-*	*-ах*	*-ім-*
Тураве Мсціславе Шклове Барысаве Быхаве	Шчучыне Рагачове Іванаве Слоніме	Заслаўі Смаргоні Капылі	Оршы Міры Каменцы Нясвіжы Добрушы	Полацку Навагрудку Пінску	Паставах Хойніках Ганцавічах Бялынічах	Глыбокім

12. (Аб) Якубе Коласе, Францішку Багушэвічу, Іване Шамякіне, Іване Мележу, Льве Сапегу.

13.

Займеннік	Лексіка-граматычны разрад	Пачатковая форма
якое	азначальны	які
усімі	азначальны	увесь
гэтымі	указальны	гэты
яе	прыналежны	яе
нашай	прыналежны	наш
(пра) сябе	зваротны	сябе
(ад) самага (пачатку)	азначальны	самы

14.

Дзеяслоў	2-я асоба адз. л.	1-я асоба мн. л.	2-я асоба мн. л.
пазнаёміцца	пазнаёмішся	пазнаёмімся	пазнаёміцеся
адзначыць	адзначыш	адзначым	адзначыце
берагчы	беражэш	беражом	беражаце
перадаць	перадасі	перададзім	перадасце
шанаваць	шануеш	шануем	шануеце

15. Звязана, насычаная, прысвечаныя, адкрыты, усталявана, прысвечанага, стылізаванага, скіравана, адрасавана.

16. Вяртаючыся, адзначыўшы, пакідаючы, з'явіўшыся, трымаючы.

17. *Што* — злучнік; *у/ў* — прыназоўнік; *яшчэ* — часціца; *падчас* — прыназоўнік; *а* — злучнік; *і* — злучнік; *пра* — прыназоўнік; *не толькі, але і* — злучнік.

18.

	Д. скл.	Т. скл.	Парадкавы лічэбнік
XXIX	дваццаці дзевяці	дваццаццю дзевяццю	дваццаць дзявяты
2003	дзвюм тысячам тром	дзвюма тысячамі трыма	дзве тысячы трэці
2017	дзвюм тысячам сямнаццаці	дзвюма тысячамі сямнаццаццю	дзве тысячы сямнаццаты
500	пяцістам	пяццюстамі	пяцісоты

19.

Словазлучэнне	Галоўнае слова	Залежнае слова	Від сувязі
святочных мерапрыемстваў	*мерапрыемстваў*	*святочных*	*дапасаванне*
пазнаёміцца з выданнямі	*пазнаёміцца*	з выданнямі	*кіраванне*
заўсёды насычаная	*насычаная*	*заўсёды*	*прымыканне*
моманты свята	моманты	*свята*	кіраванне
для нашай краіны	*для краіны*	нашай	*дапасаванне*
знакавымі для краіны	знакавымі	*для краіны*	*кіраванне*
сугучным з падзеямі	сугучным	*з падзеямі*	*кіраванне*
арганізуюцца шырока	*арганізуюцца*	шырока	*прымыканне*
прысвечаныя людзям	*прысвечаныя*	людзям	*кіраванне*
яе людзям	*людзям*	*яе*	*прымыканне*

20.

№ сказа	Дзейнік / дзейнікі	Выказнік / выказнікі	Тып выказніка
6	праграма	насычаная	састаўны іменны
7	удзельнікі і госці	могуць пазнаёміцца, сустрэцца, паслухаць, наведаць, паўдзельнічаць і зафіксаваць	састаўныя дзеяслоўныя
12	Дзень беларускага пісьменства	пакідае памяць	просты дзеяслоўны
14	кампазіцыя	стала сімвалам	састаўны іменны
20	свята	скіравана, адрасавана ахоплівае	састаўныя іменныя просты дзеяслоўны

Электронный архив библиотеки МГУ имени А.А. Кулешова

Электронный архив библиотеки МГУ имени А.А. Кулешова

21. 2, 3, 6.

22. Сказ з'яўляецца *складаназлучаным*. Складаецца з *2* граматычных частак. Граматычная аснова першай часткі: дзейнік *жыхары*, выказнік *атрымалі*. Граматычная аснова другой часткі: дзейнік *будынак*, выказнік *ёсць*. Граматычныя часткі звязаны з дапамогай *злучальнага* злучніка *а*. Паміж граматычнымі часткамі выражаны *супастаўляльныя* адносіны.

23.

№ сказа	Тып даданай часткі	Сродак сувязі	
		Злучнік	Злучальнае слова
4	азначальная		якія
9	вынікова	таму	
10	дапаўняльная	што	

24. 1) Не, 2) так, 3) не, 4) не, 5) так, 6) не, 7) так, 8) так, 9) так, 10) не.

25. [ ]: [ ], а [ ].

У гэтым сказе *3* граматычныя часткі. Логіка-структурны блок утвараюць часткі *2* і *3*. Граматычныя часткі блока звязаны паміж сабой *злучнікавай* сувяззю з дапамогай *злучальнага злучніка а*. Граматычныя часткі блока ўтвараюць *складаназлучаны* сказ з *супастаўляльнымі* сэнсавымі адносінамі. Частка *1* і логіка-структурны блок звязаны *бяззлучнікавай* сувяззю, паміж імі выражаны *паясняльныя* сэнсавыя адносіны.

26. Публіцыстычны стыль, апісанне

27. Чатыры часткі: 1) сутнасць свята; 2) праграма святочных мерапрыемстваў; 3) памятныя культурныя і сацыяльныя аб'екты; 4) значэнне свята.

28. Сказ 21.

29. Паслядоўная.

30. 1) Тэматычная група слоў «беларускае пісьменства» *(Дзень беларускага пісьменства, пісьменства, друкаванае слова, асвета, культура, кнігадрукаванне, пісьменнікі, асветнікі)*; 2) сінонімы *(праводзіцца, адзначаецца, ладзіцца; прымаў свята, стаў цэнтрам свята)*; 3) рода-відавыя найменні *(Дзень беларускага пісьменства, свята, свята пісьменства)*; 4) лексічны паўтор (слова *свята*); 5) перыфраза (*цэнтры асветы, культуры і кнігадрукавання* — гарады); 6) займеннікі-замяшчальнікі (*свята* — *яно*, назвы гарадоў — *усе гэтыя* гарады).